

УДК 005.21:330.322:332.122:711.437
DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.195.34-41>

Непочатенко О.О.
доктор економічних наук
Уманський національний університет садівництва
Nepochatenko Olena
Doctor of Economics
Uman National University of Horticulture
<https://orcid.org/0000-0002-1212-6335>

Вернюк Н.О.
кандидат економічних наук
Уманський національний університет садівництва
Verniuk Nataliia
PhD in Economics
Uman National University of Horticulture
<https://orcid.org/0000-0001-9478-5088>

Мовчанюк А.В.
кандидат економічних наук
Уманський національний університет садівництва
Movchaniuk Anastasiia
PhD in Economics
Uman National University of Horticulture
<https://orcid.org/0000-0002-1536-3408>

СТРАТЕГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

У статті розглянуто стратегічні підходи до залучення інвестицій у розвиток сільських територій. Акцентовано увагу, що в умовах сьогодення ключовими аспектами стають економічна стабільність, ефективне використання ресурсів, забезпечення продовольчої безпеки та соціальний захист населення. Встановлено, що розвиток сільських територій залежить від ефективності господарської діяльності аграрних підприємств, що розміщені на цих територіях.

Проведений ґрунтовний аналіз динаміки капітальних інвестицій в економіку України та аграрний сектор, підтвердив потребу в розробці концептуальних підходів до визначення стратегічних основ інвестиційного забезпечення, як комплексного економічного процесу. Обґрунтовано, що для економічного відновлення сільських територій та підтримки аграрного сектору критично важливим є залучення інвестицій, як внутрішніх, так і зовнішніх, що сприятиме модернізації агровиробництва, підвищенню його ефективності, розвитку інфраструктури та створенню нових робочих місць.

Ключові слова: стратегія, інвестиції, управління, розвиток, аграрний сектор, сільські території

STRATEGIC APPROACHES TO ATTRACTING INVESTMENT IN RURAL AREA DEVELOPMENT

The article discusses strategic approaches to attracting investment in the development of rural areas. It is emphasized that in contemporary conditions, key aspects are becoming economic stability, efficient resource utilization, ensuring food security, and social protection of the population. It is established that the development of rural areas depends on the efficiency of economic activity of agricultural enterprises located in these areas.

A thorough analysis of the dynamics of capital investments in the Ukrainian economy and agricultural sector has revealed the need to develop conceptual approaches for defining the strategic foundations of investment provision as a complex economic process. It has been argued that attracting investments, both domestic and foreign, is essential for the comprehensive development of rural areas and the agricultural sector. Such investments would contribute to modernizing agricultural production, improving its efficiency, expanding infrastructure, and stimulating job creation. Given this context, there is a pressing need for innovative strategies to attract investments for rural development. These strategies

should adopt an integrated approach that addresses economic, infrastructure, and social dimensions, fostering the sustainable development of the agricultural sector as a cornerstone of Ukraine's economic revitalization.

It is evident that the successful implementation of strategic rural development initiatives necessitates a comprehensive approach involving active participation from government agencies, local authorities, agricultural businesses, and rural communities. A conceptual framework for managing financial flows within logistics systems will contribute to crisis prevention, improved operational efficiency, and the overall growth of the sector.

Key words: strategy, investment, management, development, agricultural sector, rural areas

JEL classification: O13, Q01, Q18, R11

Постановка проблеми. Зважаючи на сучасні виклики, що постають перед суспільством, пріоритетом національної соціально-економічної політики є впровадження принципів сталого розвитку, який об'єднує економічний, екологічний та соціальний виміри. Однак, в умовах війни, спричиненої повномасштабним вторгненням росії на територію України, потреба в удосконаленні механізмів сталого розвитку набуває особливого значення. На цьому тлі ключовими аспектами стають економічна стабільність, ефективне використання ресурсів, забезпечення продовольчої безпеки та соціальний захист населення.

З огляду на важливість аграрного сектору для економіки України як до, так і під час війни, саме цей сектор залишається одним із основних драйверів валового внутрішнього продукту та експортного потенціалу. До початку військових дій українське сільське господарство демонструвало одні з найвищих темпів зростання серед інших галузей економіки, досягаючи 5-6% щорічного приросту та забезпечуючи близько 10% ВВП і 42% експортних надходжень країни. Війна серйозно вплинула на цей сектор, його відновлення є вкрай важливим для економічної стабільності країни та розвитку сільських територій, де альтернативні джерела економічної діяльності обмежені.

Для економічного відновлення сільських територій та підтримки аграрного сектору критично важливим є залучення інвестицій, як внутрішніх, так і зовнішніх, що сприятиме модернізації агровиробництва, підвищенню його ефективності, розвитку інфраструктури та створенню нових робочих місць. Інвестиції можуть бути спрямовані на впровадження сучасних агротехнологій, підтримку та розвиток переробної галузі і малого бізнесу, а також покращення соціально-економічних умов життя у сільській місцевості.

Ефективна стратегія залучення інвестицій в розвиток сільських територій має включати низку інструментів: створення сприятливих умов для інвесторів, податкові пільги для підприємств аграрного сектору, грантові програми для малого та середнього бізнесу, доступ до кредитних ресурсів, тощо. Такі заходи дозволять підвищити економічну стійкість аграрних підприємств, що своєю чергою сприятиме відновленню та розвитку сільських громад, посиленню продовольчої безпеки та підвищенню добробуту населення.

Таким чином, стратегія залучення інвестицій для розвитку сільських територій має базуватися на інтегрованому підході, що охоплює економічні, інфраструктурні та соціальні складові, і створює передумови для сталого розвитку аграрного сектору як фундаменту для

економічного відновлення України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання стратегій сталого розвитку сільських територій активно досліджуються вітчизняними науковцями. Основна увага в цих дослідженнях зосереджена на аналізі результативності агропромислового комплексу, стимулюванні розвитку малого і середнього агробізнесу, а також на ролі державної політики і міжнародної співпраці у підтримці розвитку сільської місцевості.

Українські науковці, серед яких В. Готра, Л. Газуда [1], Ю. Лупенко, М. Малік, О. Булавка [3], П. Саблук, В. Юрчишин та інші, активно вивчають проблеми розвитку сільських територій. Незважаючи на значну кількість проведених досліджень, залишаються актуальними питання подолання кризових явищ розвитку сільських територій у процесах децентралізації та в умовах впливу військових дій сьогодення. Потребують подальшого опрацювання підходи до підвищення адаптивності розвитку сільської місцевості та вдосконалення аграрного сектору економіки шляхом формування ефективних стратегій залучення інвестицій в контексті подальшого розвитку сільських територій.

Мета статті полягає в обґрунтуванні концептуальних підходів до інвестиційного забезпечення стратегічного розвитку сільських територій за результатами аналізу сучасного стану та основних напрямів інвестиційного розвитку аграрного сектору економіки України.

Виклад основного матеріалу. В умовах воєнного стану, коли частина території України тимчасово окупована та зазнає руйнації, гостро постає проблема безпеки проживання населення. Ця ситуація зумовлює значний потік міграції громадян, адже вони вимушені переселятися до більш безпечних регіонів. У зв'язку з цим надзвичайно важливим стає створення умов для збалансованого розвитку регіонів, що мають стати основою для реалізації завдань державної соціальної політики та регіонального розвитку.

За даними Міжнародної організації з міграції (МОМ), з початком повномасштабних воєнних дій в Україні понад 8 мільйонів українців вимушено стали внутрішньо переміщеними особами, а близько 6 мільйонів осіб перебувають за кордоном. Станом на жовтень 2024 року, згідно проведених досліджень МОМ, в Україні ідентифіковано 3,6 мільйона осіб, які мають статус внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Найбільша кількість ВПО 509 тис. осіб проживає в Дніпропетровській області або 14% від загальної кількості ВПО, 441 тис. осіб у Харківській області, або 12%, в 347 тис. осіб м. Києві, або 11% та 305 тис. осіб або 9%

в Київській області. Слід зазначити, що понад 20% із загальної кількості ВПО нині проживають в сільській місцевості [11].

Водночас Міністерство аграрної політики та продовольства України відзначає, що військові дії вплинули на значну частину земельних угідь, що перебували в обробітку: близько 18% сільськогосподарських земель опинилися на тимчасово окупованій території, а також 21,8 тис. кв. км земель що перебувають в зоні бойових дій вздовж лінії фронту шириною 30-60 км, були виведені з обігу. Крім того, 12 тис. кв. км земель на підконтрольних Україні територіях стали непридатними для обробітку через засмічення вибухонебезпечними предметами. У північних районах, уздовж кордону з росією, покинуті ще понад 5,3 тис. кв. км земель. На території Херсонської та Запорізької областей, у нижній течії Дніпра, виведено з обігу в межах 1,4 тис. кв. км аграрних угідь [5].

Загострення військових дій завдали аграрному сектору економіки України величезних втрат. За період 2022-2023 років, збитки в аграрному секторі досягли близько 80 мільярдів доларів США, а для відновлення сільського господарства буде необхідно не менше 50,1 мільярда доларів США. Додаткові витрати на розмінування земель, за попередніми розрахунками, складатимуть 32 мільярди доларів США [4].

Попри зазначені втрати, аграрний сектор продовжує відігравати ключову роль у державній економіці України. Він не лише забезпечує продовольчу безпеку, а й залишається одним з головних джерел надходжень до бюджету. За підсумками 2023 року більше половини валютної виручки було отримано завдяки експорту аграрної продукції, понад 60% якої було реалізовано на ринках ЄС, що підтверджує високу конкурентоспроможність української продукції. До початку війни Україна входила до топ-5 світових експортерів зернових та продукції переробки олійних культур. У 2021 році експорт сільськогосподарської продукції досяг 27,7 мільярда доларів США, де 44,5% припадало на зернові культури, а 25,4% – на олії. Україна забезпечувала 10% світового експорту пшениці, 14% кукурудзи та 47% соняшникової олії.

Потенціал аграрного сектору України залишається високим, він здатен забезпечити продовольчі потреби понад 400 мільйонів людей у всьому світі, що підкреслює його стратегічне значення не лише для країни, а й для глобальної продовольчої безпеки.

У світлі переоцінки пріоритетів аграрного виробництва в умовах воєнного стану та підготовки до відновлення економіки в післявоєнний період, уряд України розробив Стратегію розвитку сільського господарства та сільських територій до 2030 року [9]. Ця стратегія спрямована не тільки на приведення українського агросектору у відповідність до стандартів ЄС, але й на забезпечення довгострокової продовольчої безпеки, охорону навколишнього середовища та підвищення соціально-економічного потенціалу сільських регіонів. Серед основних цілей Стратегії – створення

конкурентоспроможного, стійкого та диверсифікованого агропромислового сектору, який здатний адаптуватися до глобальних викликів і забезпечити стабільний розвиток країни.

Взаємозалежність між розвитком сільського господарства та сільських територій є очевидною. Розбудова агровиробництва сприяє вирішенню ключових соціально-економічних проблем у сільських регіонах, таких як зростання безробіття, міграція робочої сили, руйнування соціальної інфраструктури. Оновлення та модернізація аграрного сектору може стати рушійною силою трансформації сільських територій, сприяючи підвищенню рівня життя та наданню додаткових можливостей для зайнятості.

Збалансований розвиток сільських територій означає всебічне підвищення рівня якості життя населення, що сприяє розвитку як аграрної, так і поза аграрної діяльності. Це передбачає створення нових робочих місць, диверсифікацію джерел доходу для сільських домогосподарств, зміцнення бюджетів місцевих громад, а також покращення соціальної інфраструктури. Таким чином, реалізація Стратегії передбачає не лише економічний розвиток сільського господарства, але й соціальну підтримку сільських громад, створення екологічно безпечного середовища та впровадження інноваційних підходів для інтеграції України у світову економіку.

Сучасні світові процеси глобалізації, прискорений технічний і технологічний прогрес, а також інтенсивний розвиток національних ринків і посилення конкуренції вимагають від вітчизняних аграрних підприємств високого рівня адаптації та стратегічного підходу до ведення бізнесу. Для ефективного розвитку аграрного бізнесу України в сучасних умовах необхідно оперативно реагувати на швидкі зміни потреб споживачів, забезпечуючи оновлення асортименту продукції та підвищення її якісних характеристик. Високий рівень конкуренції на світовому ринку продовольства вимагає постійної підтримки та впровадження заходів із забезпечення конкурентоспроможності української агропродукції. Досягнення високих результатів можливе лише шляхом проведення модернізації, розширення виробничих потужностей, впровадження інноваційних технологій виробництва. Це дозволить не лише підвищити продуктивність праці та зменшити собівартість продукції, але й забезпечити швидку окупність інвестиційних витрат, освоєння нових ринків і напрямів діяльності.

Усі ці заходи потребують ретельного фінансового та матеріального планування, попередньої оцінки їх економічної доцільності та ефективності, не можуть реалізовуватися спонтанно, а також потребують значних інвестиційних надходжень. Дані щодо динаміки капітальних інвестицій в економіку України та аграрний сектор (за видом діяльності «сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство») наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка капітальних інвестицій в економіку та аграрний сектор України

Показник	Рік					
	2010	2015	2020	2021	2022	2023
Капітальні інвестиції: - в економіку України загалом, млн.грн.	189061	273116	508217	528802	279598	395450
- в сільське господарство, лісове та рибне господарства, млн.грн.	11568	30155	50680	49127	32604	31642
Частка с.-г. інвестицій в загальному обсягу інвестицій	6,1	11,0	10,0	9,3	11,7	8,0
Темп росту інвестицій в економіку України, ланцюговий, %	x	144,5	186,1	104,1	52,9	141,4
Темп росту с.-г. інвестицій, ланцюго- вий, %	x	260,7	168,1	96,9	66,4	97,0

Джерело: побудовано авторами на підставі статистичної звітності [6].

Як показує динаміка капітальних інвестицій в аграрний сектор та пов'язаних галузей лісового і рибного господарств, найбільш результативним за обсягом був 2020 рік, в якому загальна сума капітальних інвестицій склала 50680 млн грн., із темпом росту 168,1% до обсягу інвестицій за попередніх п'ять років. Слід відзначити, що протягом 2022 та 2023 років обсяги капітальних інвестицій в сільське господарство зменшилися у порівнянні до показника 2021 року (довоєнного

періоду), однак частка капітальних інвестицій за вказаний період в агросектор у загальному обсязі інвестицій національної економіки України залишаються на рівні останніх десяти років і прослідковуються лише незначні їх коливання.

При аналізі залучення капітальних інвестицій в аграрний сектор економіки України важливим фактором є проведення оцінки основних джерел фінансування (рис. 1).

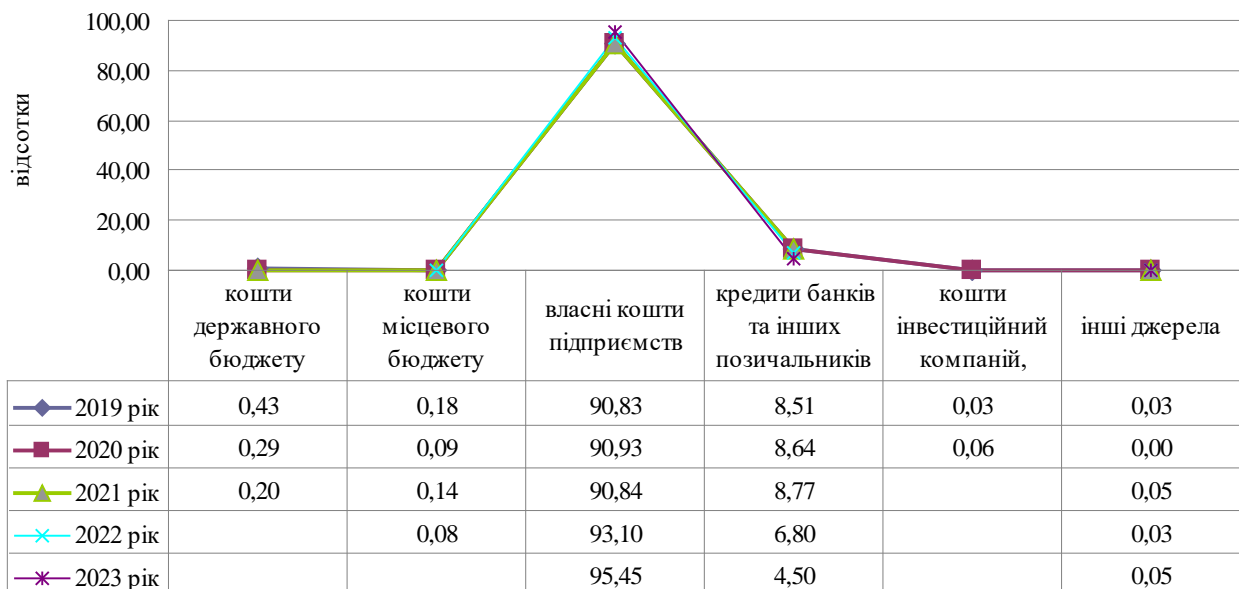

Рис.1. Динаміка капітальних інвестицій, залучених в аграрний сектор економіки України, за джерелами фінансування у відсотках до загального підсумку

Джерело: побудовано авторами на підставі статистичної звітності [6].

Проаналізована структура джерел фінансування капітальних інвестицій засвідчує, що основними інвесторами в агросектор виступають самі ж аграрні підприємства, залучаючи власні кошти з метою забезпечення зростання обсягів виробництва, спрямовуючи фінансові ресурси на оновлення, покращення матеріальних

активів підприємства. Протягом 2022-2023 років частка капітальних інвестицій за рахунок власних коштів підприємств і організацій агросектору збільшилась, відповідно до інвестицій 2021 року вона зросла на 3-5 відсоткові пункти.

Аналізуючи залученні капітальні інвестиції в

сільське господарство країни за видами активів (табл. 2) можна констатувати, що протягом 2019-2023

років найбільша частка 96-98% інвестиції вкладалась в матеріальні активи.

Таблиця 2

Структура капітальних інвестицій в сільське господарство України за видами активів, (%)

Показник	Рік				
	2019	2020	2021	2022	2023
Інвестиції в матеріальні активи, всього	97,60	98,21	98,13	98,46	96,85
Будівлі	17,47	17,53	15,38	15,35	15,07
Інженерні споруди	4,62	3,98	5,20	5,50	6,49
Машини, обладнання, інвентар	47,95	50,40	51,35	48,32	39,68
Транспортні засоби	16,27	14,74	14,76	15,56	18,33
Довгострокові біологічні активи	9,76	9,76	9,77	12,34	15,36
Земля	0,51	0,60	0,83	0,21	0,26
Інші матеріальні активи	1,03	1,20	0,83	1,18	1,66
Інвестиції в нематеріальні активи, всього	2,40	1,79	1,87	1,54	3,15
Разом	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Джерело: побудовано авторами на підставі статистичної звітності [6].

Дані факти свідчать про оновлення та модернізацію виробничих потужностей, що позитивно позначається на підвищенні продуктивності виробництва. Основними напрямками інвестування виступають – оновлення машин, обладнання, інвентарю.

В довоєнний період на даний напрямок інвестувалось в межах 50 % від загальної вартості капітальних інвестицій, протягом 2022-2023 років частка інвестицій скоротилась, проте залишається пріоритетною (48-39%). Значні фінансові ресурси інвестуються в будівництво/реконструкцію виробничих будівель, так, протягом останніх трьох років частка інвестицій в будівлі коливається в межах 15%, також спостерігається щорічний ріст частки інвестицій в транспортні засоби (2021 р. – 14,76%, 2022 р. – 15,56%, 2023 р. – 18,33%).

Підсумовуючи результати проведеного аналізу вважаємо, що важливим чинником для подальшої підтримки інноваційного розвитку агропродовольчого сектора України, зміцнення його конкурентоспроможності на внутрішньому та світовому ринках є створення умов для розширення обсягів залучення капітальних інвестицій. Інвестиції сприяють впровадженню сучасних технологій, вдосконаленню методів управління та запозиченню цінного досвіду, що дозволяє ефективніше використовувати наявні ресурси, оптимізувати виробничі процеси та підвищувати продуктивність [10]. Водночас створюється сприятливе інноваційне середовище, яке стимулює появу нових напрямів діяльності, розширює потенціал аграрного сектора України та забезпечує основу для стабільного економічного зростання в довгостроковій перспективі.

В рамках дослідження «Індекс інвестиційної привабливості України», яке проводить European Business Association (EBA) протягом останніх 13 років, аналіз інвестиційної привабливості економіки України свідчить, що інтегральний показник Індексу інвестиційної привабливості України за першу половину 2022 року, через повномасштабну війну в країні, знизився на пів пункту і становив 2,17 з 5-ти можливих. У другій половині 2022 року дещо зріс і склав 2,48 пункти. За

підсумками 2023 року даний показник склав 2,44 пункти (рисунок 2).

Незважаючи на те, що оцінка виконавчих директорів компаній-членів Асоціації Європейського Бізнесу стосовно інвестиційного клімату залишалась переважно негативною у 2023 році, кількість топ-менеджерів, які вбачають вигоди в нових інвестиціях в Україну зростає майже вдвічі. За підсумками 2023 року 84% опитаних директорів компаній-членів Асоціації вважають інвестиційний клімат в Україні не сприятливим. Однак, серед них зменшилась кількість тих, хто вважає його вкрай негативним – від 37 до 24%, нейтрально ставляться до поточного інвестиційного клімату 7% топ-менеджерів, а ще 9% – вважають його скоріше сприятливим [12].

Тому, концептуальні підходи до визначення стратегічних основ інвестиційного забезпечення, як комплексного економічного процесу, набувають особливого значення в умовах нестабільності ринкових факторів та кризових ситуацій, зокрема зумовлених військовими діями на території України. Такі підходи підкреслюють необхідність інтеграції інвестиційних питань у стратегічні та тактичні заходи, що здійснюються як владою, так і бізнесом на всіх рівнях. Гармонізація концептуальних засад інвестиційного забезпечення з урядовими планами економічного розвитку на короткостроковий та довгостроковий періоди є пріоритетом, який сприятиме створенню нової платформи співпраці між державним сектором та приватним бізнесом, що забезпечує основу для побудови ефективної, конкурентоспроможної та стійкої моделі аграрного сектора України.

Основними пріоритетами інвестиційної підтримки розвитку сільських територій має стати підвищення доступності соціальних, культурно-освітніх, побутових та інших послуг для сільських жителів, а також збереження природних ресурсів. У сфері аграрного виробництва інвестиції повинні бути спрямовані на створення умов для розвитку високотехнологічного та орієнтованого на експорт виробництва

сільськогосподарської продукції та її переробки.

Для проведення цих завдань необхідно [3, 7, 8, 9]:

- забезпечити фінансування об'єктів соціальної інфраструктури для сільських жителів за рахунок місцевих бюджетів;
- виділяти субвенції з державного і регіональних бюджетів для підтримки бюджетів місцевих громад;
- сприяти впровадженню інвестиційних проектів у соціальній сфері села через державно-приватне партнерство;
- впровадити механізм часткової компенсації витрат агровиробників на створення соціальних об'єктів

у межах їх виробничих потужностей;

- заохочувати підприємців, що працюють у сільській місцевості, до добровільної участі у розбудові соціальної інфраструктури;
- створити ефективний механізм підтримки інвестицій у малий агробізнес;
- збільшити обсяги інвестицій для розвитку виробництва, зберігання та переробки агропродукції на селі;
- забезпечити фінансування заходів з охорони довкілля на сільських територіях за рахунок виробників, державного і місцевих бюджетів.

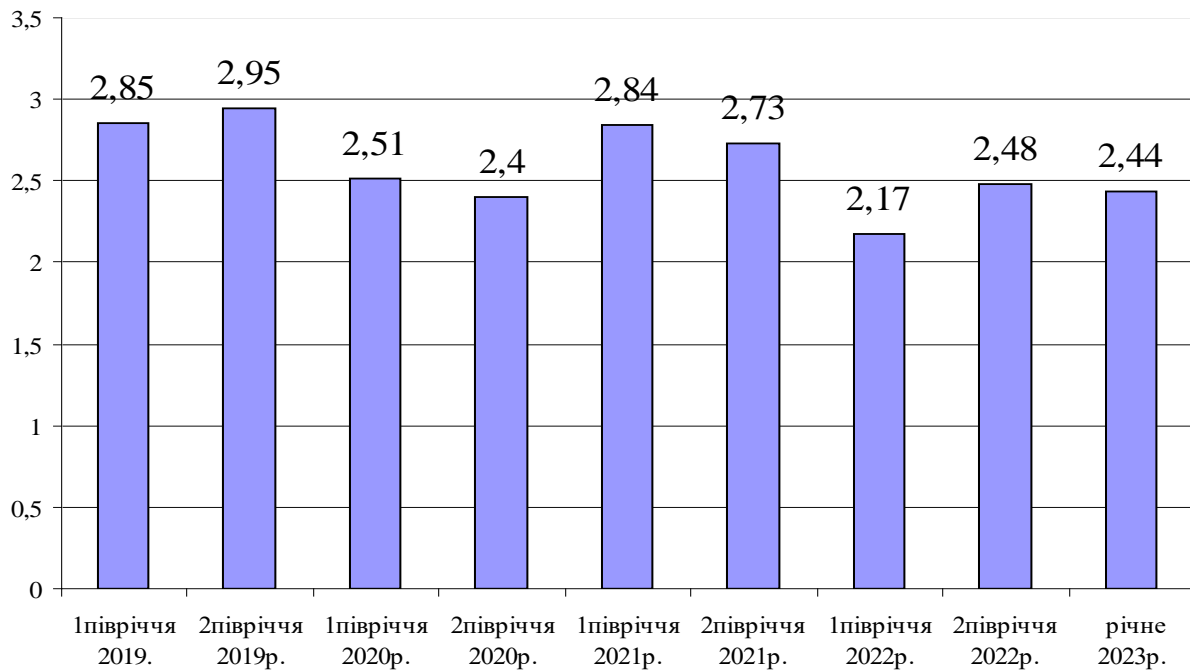

Рис. 2. Індекс інвестиційної привабливості України в рейтингу European Business Association

Джерело: побудовано авторами на основі [12].

Реалізація даних заходів сприятиме комплексному соціально-економічному розвитку сільських територій, підвищить якість життя сільського населення, забезпечить сталий розвиток аграрного сектора та збереження природних ресурсів.

Для успішної реалізації стратегічних заходів щодо розвитку сільських територій необхідний комплексний підхід до вирішення поставлених завдань із відповідальним залученням до їх виконання не лише відповідних структур державного та місцевого рівнів управління, а й підприємців аграрного сектору та сільського населення.

Ключовим аспектом розвитку сільських територій має стати їх ефективний економічний розвиток, адже від сталого функціонування економіки регіону залежить рівень якості життя сільського населення. Стабільність соціальної ситуації кожної сільської територіальної громади зазвичай формується на забезпеченні працездатного населення роботою, наданням жителям сільських громад кваліфікованих освітніх, медичних, культурних та адміністративних послуг.

З метою підтримки підприємництва сільських

територій та стимулювання створення нових робочих місць в сільській місцевості Урядом України розроблено та впроваджено низку державних програм, що спрямовані на розвиток малого та середнього агробізнесу за напрямками [5]:

- безповоротна допомога на 1 га селянам, які обробляють до 120 га на деокупованих територіях у розмірі 8 тис грн, на контрольованій території – 4 тис грн;
- фермери, які утримують від 3 до 100 корів отримують дотацію по 7 тис грн на 1 горову, за вирощування кіз та овець від 5 до 500 голів можуть оформити дотацію по 2 тис грн;
- компенсація вартості відновлення чи будівництва меліоративних систем у розмірі до 50% понесених витрат, але не більше 26,5 тис грн на 1 га на яких проведено гідротехнічна меліорація;
- компенсація 25% вартості придбаної з квітня 2024 року вітчизняної сільськогосподарської техніки, устаткування;
- компенсація витрат понесених на розмінування територій виробництва у розмірі до 80%.

Підтримкою можуть скористатись, як юридичні так і фізичні особи подавши заяву в електронній формі через систему Державного аграрного реєстру. Дана автоматизована електронна система, створена Міністерством аграрної політики та продовольства України з метою ефективного та прозорого розподілу серед українських аграріїв різних видів підтримки, які здійснюються за кошти державного бюджету, міжнародних грантів.

Успішно себе зарекомендувала урядова програма «Робота» на створення власного бізнесу, в рамках якої суб'єкт господарювання може залучити на власну справу до 150 тис. грн, за умови створення мінімум одного нового робочого місця, до 250 тис. грн – створивши два робочі місця. Учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни та члени їх сімей можуть скористатись грантами на власну справу у розмірах від 500 тис. грн до 1 млн. грн. Започаткувати власну справу чи розширити вже діючий бізнес можуть і жителі сільської місцевості скориставшись відповідними урядовими грантовими програмами, які спрямовані [2]:

- на розвиток садівництва, ягідництва та виноградарства, площею до 25 га, у розмірі до 70% вартості проекту із висадки насаджень, але не більше 10 млн. грн за умови співфінансування отримувачем гранту не менше 30% вартості проекту;

- на будівництво тепличного господарства, площею до 2,4 га, у розмірі не більше 7 млн. грн, за умови співфінансування отримувачем гранту не менше 30 % вартості проекту будівництва теплиці модульного типу;

- на створення або розвиток переробки сільськогосподарської продукції у вартості до 8 млн. грн.

Таким чином, за умови ефективного використання державних програм та грантових підтримок, мешканці сільських територій зможуть активніше сприяти багатофункціональній диверсифікації економіки своїх регіонів. Це сприятиме розвитку підприємницької діяльності, підтримці аграрного бізнесу, створенню нових видів діяльності альтернативних сільському господарству, таких як: агротуризм, екологічні проекти, переробка сільськогосподарської продукції тощо. Загалом, такі ініціативи сприятимуть зростанню рівня

зайнятості на селі, зменшенню міграції населення із сільської місцевості, а також підвищенню економічної стабільності громад. У результаті сільські території отримають нові можливості для розвитку, що створить стійкі основи для підвищення якості життя та соціальної інтеграції їх мешканців, зокрема молоді та людей працездатного віку, які відіграватимуть важливу роль у розвитку локальної економіки.

Висновок. Інвестиційна підтримка сільських територій та агропродовольчого сектора України є вирішальним чинником для стимулювання сталого розвитку економіки, підвищення конкурентоспроможності підприємств аграрного сектору та забезпечення соціально-економічної стабільності регіонів. Інтеграція інноваційних технологій, вдосконалення управлінських підходів і створення сприятливого інвестиційного клімату в аграрному секторі сприятимуть не лише зростанню його продуктивності, але й покращенню якості життя у сільській місцевості та розвитку сільських територій. Адже стійкий економічний розвиток є основою соціальної стабільності і високої якості життя в сільських громадах, забезпечує мешканців сільських територій робочими місцями та створює належні умови для отримання освітніх, медичних, культурних та адміністративних послуг.

Активне інвестування підприємницьких ініціатив сільського населення створить передумови для збалансованого розвитку сільських громад, зменшення рівня безробіття та посилення соціальної інтеграції. Для успішної реалізації стратегії розвитку сільських територій необхідний комплексний підхід, що передбачає активну участь місцевого населення, підприємців та органів влади на різних рівнях. Комплексне впровадження запропонованих стратегічних заходів у партнерство між державним та приватним секторами стане важливим кроком до розбудови стійкої, ефективної та екологічно безпечної моделі аграрного виробництва та забезпечення розвитку сільських територій. Реалізація державних та грантових програм сприятиме диверсифікації економіки у сільській місцевості, створенню нових робочих місць для сільського населення й розширить можливості для подальшого розвитку сільських територій.

Список використаних джерел:

1. Газуда Л.М., Готра В.В. Напрями розвитку сільських територій України в сучасних умовах. Науковий вісник Ужгородського Університету. 2022. №2(60). С. 27-33.
2. Деякі питання надання грантів бізнесу: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.06.2022 №738 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-2022-%D0%BF#Text>
3. Лупенко Ю.О., Малік М.Й., Булавка О.Г. Стратегічні напрями сталого розвитку сільських територій на період до 2030 року. Київ : ННЦ ІАЕ. 2020. 60 с.
4. Нейтер Р., Зоря С., Муляр О. Збитки, втрати та потреби сільського господарства через повномасштабне вторгнення. Київ : Центр досліджень продовольства та землекористування KSE. 2024. 33 с.
5. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: <https://minagro.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.07.2019 № 722/2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019>
8. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Постанова Кабінету міністрів України від 05.08.2020 №695 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF>

9. Стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року. Проект розпорядження Кабінету міністрів України URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/250542.html
10. Novak, I., Movchaniuk, A., Pitel, N., Kucher, L., Chukina, I., & Kovalenko-Chukina, I. (2023). Investment security of strategic management of Ukraine's agricultural sector development. *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture & Rural Development*, 23(1). URL: https://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.23_1/Art52.pdf.
11. International Organization for Migration. *Ukraine Internal Displacement Report*. 2024. 13 p.
12. European Business Association 2024, Official website. URL: <https://eba.com.ua>.

References:

1. Hazuda, L.M., Hotra, V.V. (2022). Napriamy rozvytku silskykh terytorii Ukrainy v suchasnykh umovakh [Directions for the development of rural areas in Ukraine in modern conditions]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod University*, 2(60), 27-33 [in Ukrainian].
2. Deiaki pytannia nadannia hrantiv biznesu: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21.06.2022 №738 [Certain Issues of Providing Grants to Businesses. Resolution No. 738 dated 21 June 2022]. (2022). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
3. Lupenko, Yu.O., Malik, M.I. & Bulavka, O.H. (2020). Stratehichni napriamy staloho rozvytku silskykh terytorii na period do 2030 roku [Strategic directions for sustainable development of rural areas for the period until 2030]. Kyiv : NNTS IAE [in Ukrainian].
4. Neiter, R., Zoria, S., Muliar, O. (2024). Zbytky, vtraty ta potreby silskoho hospodarstva cherez povnomasshtabne vtornhennia [Agricultural losses, damages, and requirements caused by the large-scale invasion]. Kyiv : Tsentr doslidzhen prodovolstva ta zemlekorystuvannia KSE [in Ukrainian].
5. Ofitsiynyi sait Ministerstva ahrarynoi polityky ta prodovolstva Ukrainy [The official website of the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine]. Retrieved from: <https://minagro.gov.ua/> [in Ukrainian].
6. Ofitsiynyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [The official website of State Statistics Service of Ukraine]. Retrieved from: <https://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].
7. Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 30.07.2019 № 722/2019 [Presidential Decree No. 722/2019 validating Sustainable Development Goals of Ukraine until 2030 dated July 30, 2019] (2019). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019> [in Ukrainian].
8. Pro zatverdzhennia Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku na 2021-2027 roky: Postanova Kabinetu ministriv Ukrainy vid 05.08.2020 № 695 [On Approval of the State Strategy for Regional Development for 2021-2027: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 695 of 05.08.2020] (2020). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF> [in Ukrainian].
9. Stratehiia rozvytku silskoho hospodarstva ta silskykh terytorii v Ukraini na period do 2030 roku. Proiekt rozporiadzhennia Kabinetu ministriv Ukrainy [The Strategy for the Development of Agriculture and Rural Areas in Ukraine for the period until 2030. Draft Cabinet of Ministers Resolution]. Retrieved from: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/250542.html [in Ukrainian].
10. Novak, I., Movchaniuk, A., Pitel, N., Kucher, L., Chukina, I., & Kovalenko-Chukina, I. (2023). Investment security of strategic management of Ukraine's agricultural sector development. *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture & Rural Development*, 23(1). URL: https://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.23_1/Art52.pdf. [in English].
11. International Organization for Migration. *Ukraine Internal Displacement Report*. 2024. 13 p. [in English].
12. European Business Association 2024, Official website. URL: <https://eba.com.ua>. [in English].